СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 192. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 3-го жовтня 1944. No. 192. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, October 3, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

НИМИЦ ВЗИВАЄ НАРІД ДО ВІДНОВИ ВОЄННИХ ЗУСИЛЬ

ГОНОЛЮЛЮ (Гивайські острови). — У своїм заклику до посилення воєнної продукції назвав адмірал Нимиц острови Гаваї й Західнє побережжя „передовою станицею американського арсеналу демократії". Зогляду на організування повних сил проти Японії Нимиц заявив, що „після упадку Німеччини настане велике запотребування робучої сили в Гаваях... Тесаме станеться теж на Західньому побережжю, бо воно переміниться на велику базу активности й тому зросте до велитенських розмірів у свойому значінню. З хвилиною, як ми посунемо фронт на Пацифіку, мусить зрости змагання кожної людини, мужчини чи жінки і кожен мусить посилити свою працю, бо кожна одиниця буде потрібна" — твердив Нимиц.

Про значіння Гаваїв для кампанії висловився Нимиц так, що там будуть направляти кораблі й літаки, та що там будуть нагромаджені засоби, які будуть перевожені на територію боїв у безупиннім ланцюху кораблів.

ЗАНЕХАЛИ ПЛЯН ПОНОВНОГО ПАЙКУВАННЯ

ВАШИНГТОН. — Директор Воєнної Мобілізації Джеймс Ф. Бирнс, заявив, що нема потреби побоюватися поновного заведення пайкування кави, як це передбачували ще кілька днів тому. Великі торговці мають значні припаси кави на складі і будуть могли її доставити малим безнесовцям. Наразі є в Злучених Державах тільки кави, що вистарчить на 4 місяці, а департамент стейту дістав вісти з Бразилії, що там почали вже набирати нову каву для перевозу в Північну Америку.

ЗРЕЗИГНУВАВ ПРЕДСІДНИК РАДИ ВОЄННОЇ ПРОДУКЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт приняв резигнацію предсідника Ради Воєнної Продукції Доналда П. Нелсона, а на його місце іменував його дотеперішнього заступника Джулюса А. Круга. Приймаючи резигнацію, президент просив Нелсона остатися надальше в державній службі. З цього виносять висновок, що президент має на думці призначити Нелсона на якесь інше важне становище. Є загальне переконання, що Нелсон стане головою агенції, яка займеться наладженням міжнародних торговельних відносин Злучених Держав.

ПАЛЯТЬ СВОЇ ВЛАСНІ АГІТАЦІЙНІ БРОШУРИ.

НЮ ЙОРК. — З головної кватири Демократичної Партії в готелю Билтмор продерлися на світ вісти, що предсідник Краєвого Демократичного Комітету Роберт Е. Ганеган наказав спалити книжку, видану накладом Демократичної Партії і приготовану як агітаційний підручник партії перед виборами. Причиною такого наказу були деякі місця в підручнику, в яких містилася гостра критика попередніх предсідників комітету, а це Едварда Дж. Флина й Джеймса А. Фарлія. Флинови закидувано потайну спілку з републиканським кандидатом губернатором Дюїєм. Якась частина книжки залишилася в бюрі Комітету Політичної Акції Сидния Гилмана.

ЗАГАДКИ КОНФЕРЕНЦІЇ В ДОМБАРТОН ОВКС.

ВАШИНГТОН. — Конференція представників Трьох Потуг, а це Америки, Англії й Росії покінчилася в пятницю 29. вересня, а на її місце розпочалася конференція представників Америки, Англії й Китаю. Заки покінчиться ця конференція, делегати держав подадуть до відома своїх урядів повний звіт з конференції, а після того плянується зїзд трьох голов великих держав, тобто Рузвелта, Чорчила й Сталіна. Досі подано до прилюдного відома, що конференція Трьох Потуг була на 90 відсотків успішна, а в 10 відсотках невдачею. В чому була успішна, а в чому невдачею, це саме запрятує уми політиків і дипльоматів і тому кожен вичікує нетерпеливо урядових вістей після приняття звітів державами.

ВОЯКИ НА 56 ФРОНТАХ ДІСТАНУТЬ ОБІД З ІНДИКА.

НЮ ЙОРК. — Торговці харчами й федеральні агенції приготовили 35 міліонів фунтів індичого мяса на поправлення обідів учасі Дня Подяки, Різдва та Нового Року для американських вояків, які воюють на 56 різних воєнних фронтах. Про це сповістив предсідник організації Гросері Манюфекчюрерз оф Америка Пол С. Вилис. Разом з індиком підуть і звичайні додатки, а це „мінс пай" і „кренбері сос." Не зважаючи на це, влада впевняє, що цивільне населення буде мати доволі індичого мяса для своїх потреб у ті свята.

Передає враження з похорону Ол. Кошиця

ВИНИПІГ (Канада). — Переслав до „Свободи" повітряною поштою Мирон Сурмач таке:

Середа, 27. вересня 1944, буде записана в історії винипеґської української громади як оден з найбільш памятних днів: Тільки квітів, а з ними тільки сумних-заплаканих лиць Винипеґ ще не бачив.

День був лагідний, хмари перелітали. Коло дому „Просвіти" при Флора Евеню вже від ранку довкруги люди стояли — мужчини по більшій частині в чорних краватках, жінки убрані на темно. Канадійський прапор напів машту, а під ним українських жовто-блакитний в чорній обвідці — обидва спільно маяли, один одному не перешкаджаючи.

Як я прийшов коло „Просвіти", то став між людьми, щоб почути, що вони говорять. Між старшими (по українськи) чути було: „Великий чоловік помер"; „професор помер"... Діти по англійськи: „Професор дайд — гі воз а найс мен"... Всі ті прості — ясні слова могли відноситися до Нього; але ніхто з приявних не міг Його словом описати. Це-ж наш ґеній — Кошиць помер. Він лише один такий у світі був. Як з ним бути, говорити, або лише на нього дивитися — то таке враження, як би чоловік в іншім світі жив. Забуваєш цілком за себе, а за кожним рухом Кошиця глядиш. Навіть тепер, коли він уже мертвий на катафальку лежить, то й тепер він сили не тратить, а притягає, щоб на нього подивитися. Ніби щось ще хоче доповісти, ніби привитати, ніби всміхнутися гарненько і сказати: „Так, голубчику, ми ще щось зробимо для утривалення української пісні". І стояв би так живий чоловік коло Великого Небіжчика годинами, вижидаючи, що ось-ось він поруштся. Як може таке всміхнене лице, такі гарні чарівні руки так нерухомо лежати! Вони-ж колись таку силу мали, що королі перед ними чоло згинали...

В год. 2. пополудня священики похорон відправили. Місцеві й позамісцеві громадяни попращали небіжчика, спід „Просвіти" до Собору процесія рушила — дві милі дороги забитої людьми, в Соборі вже не було порожного місця. Найменше 5,000 людей брало участь у похороні, вінків було понад 70. На цвинтар треба було їхати 15 миль за місто. Частину людей перевезли автобуси й 96 автомобілів. Поховали батька-атамана нашої пісні в великім ґранітовім гробівці у мідяній трумні. Кошта похорону покриває Комітет Українців Канади. Там може лежати Кошиць аж до того часу, поки не повстане вільна самостійна незалежна Україна й поки — як вірить удова Тетяна — не перевезуть тлінні його останки туди, де він зріс і набрався любови до української пісні, якою здивував цілий світ. Тимчасом Вічна Йому Память.

Польсько-російське непорозуміння загострюється

ЛОНДОН. — Боротьба між польським урядом на вигнанню та Польським Комітетом Національного Визволення в Любліні загострилася й стала в майже безнадійній стадії.

У пятницю Владислав Рачкевіч, президент польського уряду на вигнанню, зробив дальший крок у напрямі поєднання з Польським Комітетом, коли він відправив зо становища команданта польських військ ґенерала Сосньковского, свого особистого приятеля. У своїм листі до Сосньковского Рачкевіч дає до зрозуміння, що він не хоче його відправити та сподівається ще його колись ужити. Тогож дня Рачкевіч установив начальником польських військ ґенерала Тадеуша Коморовского, що під іменням ґенерала Бора кермував польським повстанням у Варшаві. При тому дано ще натяк, що польський уряд шукає способу уневажнити конституцію з 1935 року, котру люблинський комітет називає фашистівською.

У суботу Польський Комітет Національного Визволення виступив з гострим осудом ґенерала „Бора" Коморовского. Едвард Осубка-Моравскі, предсідник комітету, заявив, що ґенерал Коморовскі допустився зради польського народу, бо віддав приказ своїм повстанцям на непідготоване повстання й цим дав нагоду німцям винищити 250,000 осіб населення Варшави. Він заповів, що ґенерала Коморовского будуть судити як злочинця проти польського народу. Ґенерал Роля-Жимерскі додав, що Бор ніколи не був у Варшаві, а кермував повстання з постою, 30 миль від Варшави.

Становище Польського Комітету поперла негайно московська „Правда", так, що замісць посунути порозуміння між поляками й Москвою вперед, польський уряд у Лондоні його довів майже до повного зірвання.

ГОЛЯНДЦІ ХОЧУТЬ ПІМСТИ НАД ЗРАДНИКАМИ

НАЙМЕҐЕН (Голяндія). — Понад 800 чоловіків і жінок арештувано тут за те, що вони співпрацювали з німцями. Їх поставлять на суд, а населення домагається гострих кар проти них. Кари можуть справді бути гострі, бо тут не було прикладів понижування співробітників з націстами, як це було в Франції.

ПОСЛІДОВНА СОВЄТСЬКА АКЦІЯ ПРОТИ „ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ"

БЕРН. — Болгарський уряд передав трьох регентів Болгарії, себто: князя Кирила, Богдана Пільофа й Петра Ґабровского — совєтському урядови в Москві.

Павло Орлов, політичний комісар при Аліянтській Контрольній Комісії в Фінляндії, подає, що комісія виробляє лісту фінських політичних воєнних злочинців, що мали би бути суджені Аліянтами. Фінська поліція виловлює естонців, що втекли перед наступаючою на Естонію червоною армією до Фінляндії; пійманих передається офіцирам червоної армії, котрі висилають їх назад до Естонії російському командантови в Таліні.

ЯК НІМЦІ ПІДДАЮТЬСЯ, СКЛАДАЮЧИ ЗБРОЮ. — На образку бачимо, як переходять рядом німецькі вояки з армії ґен. Еріка Ельстера і віддають кріси воякам американської девятої армії на знак здачі. Ці німці відбули довшу дорогу, з Пиринеїв над еспанською границею, щоб не піддатись французам, а тільки американцям.

ЗАВЗЯТІ Й БЕЗУСПІШНІ НІМЕЦЬКІ ПРОТИАТАКИ В ГОЛЯНДІЇ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Здовж цілого західно-европейського фронту йшли завзяті німецькі протиатаки, одначе Аліянти всі їх відбили, а на деяких секторах навіть добули новий терен. У своїх протиатаках німці звичайно послугувалися повзами й горіючим олієм, але це все не могло здержати аліянтського наступу завдяки зростаючій силі аліянтських армій.

Спеціяльно люті атаки робить ворог у Голяндії. Видержувати їх приходиться британським військам під ґенералом Демпсім. Американці розвинули широку офензиву здовж ріки Мозелі. Сема Армія вдерлася глибше в гори Воґези й в Белфортську округу.

КАНАДІЙЦІ ДОБУЛИ ПОРТ КАЛЄ.

Канадійські війська, що воюють здовж Англійського Каналу, добули ще один важний порт — Калє. Вони застали місто в сильно знищенім стані. До того німці його підпалили.

Німецька начальна команда приказала німецькій залозі в Калє битися до останку, і вона видно хотіла виконати приказ; але як канадійці їх добре побомбардували, вони здалися, хоча їх було ще 4,000.

ДОНОСЯТЬ ПРО ЗАХОПЛЕННЯ АЛІЯНТАМИ ТРЬОХ ГРЕЦЬКИХ ОСТРОВІВ.

ЛОНДОН. — Британська Радіова Корпорація каже, що вона має вісти, що Аліянти почали вже воєнну кампанію за звільнення Греції від ворожої окупації. В тій цілі висаджено британські війська на три грецькі острови. Передусім висаджено їх на остров Китеру, що лежить між островом Кретою й півостровом Пельопонезом. Британці хочуть окружити всіх 200,000 німецьких вояків у Греції.

ПОВАЖНИЙ ПОСТУП АЛІЯНТІВ В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Восьма Британська Армія заняла Савіняно, що лежить 10 миль від Адріятику на дорозі з Ріміні до Больонії, та відкинули німців назад на кількох пунктах здовж ріки Фікмічіна. Наступаючим військам утруднює офензиву слота.

ПЕРЕМОГА ПАРТИЗАНІВ У ПІВНІЧНІЙ ІТАЛІЇ.

РИМ. — Головна кватира італійських партизанів у північній Італії подає, що так звана бриґада Ґарібальдія, що визнає тимчасовий італійський уряд добилася в боях коло Асіяґа поважної перемоги над німцями. Вбито пів тисячки німців і забрано великі воєнні припаси. Територія, що признає владу повстанців, постійно зростає.

НАСТУП ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ В ЮГОСЛАВІЇ.

ЛОНДОН. — Московський комунікат з суботи подавав, що червона армія перейшла з Румунії через Дунай 60-милевим фронтом у Югославії. Цим наступом російські війська з одного боку загрожують Мадярщині з півдня, а рівночасно загрожують німецьким військам на Балкані, що їх має бути 200,000. Московський комунікат наступного дня подавав, що офензива поступає добре та що червона армія зайшла в Югославію на 20 миль.

ОФЕНЗИВА ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ В КАРПАТАХ.

Московський комунікат у пятницю подавав, що червона армія пішла наступом на німців і мадярів наполудне від Турки, в дрогобицькім повіті, та заняла 60 місцевостей, у тому числі: Висоцько, Вижне, Красне, Мохнате, Ораву, Козову, Головезько, Лібохору, Славсько, Людвиківку й Вишків. За тим самим донесенням, червона армія заняла на Гуцульщині коло Делятина 40 місцевостей, між ними: Осмолоду, Ворсучну, Зелену, Зеленицю, Ворохту й Ардзелюжу.

Суботішний московський комунікат подавав вістку про заняття в Дрогобиччині кількох місцевостей, у тому числі: Бутельки, Яворова, Маткова, Кривки, Феліцієнталя, Тухольки й Рикова. Червона армія зробила теж певні поступи на Буковині в околиці Кімполюнґу.

Нічний суботнішний комунікат доносив, що в Дрогобиччині червона армія висадила ворога з Бутельки й Яворова та всадовилася да добре в Кривці, що лежить „коло границі совєтського союзу й Чехословаччини".

ФІНСЬКА ВІЙНА ПРОТИ НЕДАВНИХ СОЮЗНИКІВ.

СТОКГОЛЬМ. — Фінські війська, виконуючи розброєння німецьких військ у провінції Ляпляндії, мусіли перемогти відділ німецького війська й взяти його в полон. Шведи могли приглядатися боєви через границю.

АМЕРИКАНЦІ ДОБУЛИ ВІД ВОРОГА 4 ОСТРОВИ В ҐРУПІ ПАЛАВ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Американці всадовилися да добре на 4 островах ґрупи Палав. Тепер їм осталося тільки вимести останки японських військ на тих островах.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною)		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МІСЯЦЬ КНИЖКИ

Живемо в країні, в якій друкують найбільше книжок і часописів. Живемо з людьми, що найбільше тих книжок і ґазет купують і читають. А читати книжки і часописи, та їх купувати і мати в себе, це одна з найважніщих познак культурної людини.

Ствердивши це, булоб добре нам усім призадуматись над цею справою і спитати себе сумлінно: Належу і я до дійсно культурних людей? Чи крім гарних меблів, радія, піяна, різних модних прикрас та тим подібного займає у моїй хаті чолове місце теж і добра книжка? І чи те місце є заповнене? І не тільки заповнене давними книжками, але чи є воно доповнюване новими? І чи я час від часу заглядаю до цього місця, чи тільки тоді, як стираю з нього порохи? І чи дбаю, щоб мої діти туди заглядали і ті книжки читали?

Отсе є така загальна пригадка. Але є ще окрема причина, що заставляє нас про це заговорити і проголосити „Місяць жовтень — Місяцем книжки".

Живемо в таких часах, що українська книжка стає таким скарбом, що його треба доконче набути і заховати. Але живемо теж і в таких часах, що доконче треба дбати про поширювання і збільшування видавництв анґлійською мовою про Україну та український нарід. Ось і тому про Україну треба добре знати в першу чергу нашим дітям та усім тим, що походять з української крови, бо це на них спадає і буде спадати моральний обовязок оборони поневоленого українського народу. А тої оборони потребує саме тепер цей нарід якнайбільше! Як ми не подбаємо, щоб принаймні наші діти добре розуміли українську справу та її боронили, то від когож іншого надіятись в Америці ось такого знання і такої оборони?

Є на складах тисячі добрих книжок про Україну, виданих анґлійською мовою, які не повинні лежати, а бути розкуплені нашим громадянством і використані для поширення правди про Україну. Ту роботу може виконати тільки наш загал. Україна не має в Америці своїх послів чи амбасадорів, як і немає ніяких нею вдержуваних чи субсидіованих пресових аґенцій, що ширилиб правду про український нарід і його змагання. Є радше представництва та аґенції для ширення неправди про Україну; такі, що заступають інтереси вікових ворогів вільної й незалежної України. Тому, коли хочемо прислужитись українському народови та ідеалам людської свободи, поширюймо книжки та видавництва, що їх видаємо анґлійською мовою, власним коштом і трудом, в ціли ширення правди про Україну. Поширюймо теж і ті інші американські книжки, яких автори мають відвагу станути характерно по стороні правди, а проти поневолення українського народу.

Чорчил про польсько-російський спір

У своїй промові перед британським парляментом британський премієр зробив перегляд питань війни й питань мира, як вони представляються зо становища британського уряду. Промова ще далі усунула сумніви щодо становища Британської Імперії в важних питаннях мирного впорядкування світа. Виявив він при тому, в чому політика Британії сходиться, а в чому розходиться, з політикою головних союзників.

Щодо розходжень між Аліянтами, то Чорчил зовсім виразно признав, що наставлення Британії й Америки різняться від наставлення Советського Союзу в польській справі. Британія й Росія видно годяться в тому, що Польща по війні має бути задержана як самостійна держава. І Чорчил і Сталін говорять згідно, що Польща має бути незалежна, суверенна й сильна держава, хоча Чорчил не каже, що силу можна всяко розуміти: що для одного є сильна держава, для другого їй ще може до цього бути дуже далеко. Далі Чорчил і Сталін погоджуються на те, що границі Польщі по війні будуть змінені.

На якій основі малиб бути змінені границі Польщі? Чорчил не заходить у широкі теоретичні дискусії ані в якісь засадничі розважання, а заявляє зовсім просто, що „Росія має в цій справі право до нашої піддержки", бож прецінь Польща не може вирятуватися сама з німецьких пазурів, що це може їй зробити хіба Росія, далі ще тому, бо „всі російські народи" натерпілися багато з рук німців і на тій основі „вони є управнені мати безпечну границю або приязних сусідів на західній межі".

Цими словами Чорчил ударяє мимоходом по наставленню, що зміна східних границь Польщі противиться постанові Атлянтійського Чартеру, що перед зміною границі треба питатися заінтересованого народу. Виходило би, що Британія цеї засади в відношенню до територій, за котру спорили між собою советський уряд та непримиримці з лондонського уряду, зовсім не признає, коли про неї навіть слівцем не згадує. Британія дивиться на спір зо становища сили: коли Росія одинока має там силу бити німців, то її воля там повинна рішати.

Кінцеві слова в цій справі наймаркатніші з усіх. Як відомо, Польща все підчеркувала свої противенства до Росії, культурні, економічні, релігійні, і вживала їх за арґумент проти відбирання Польщі провінцій та переношення їх до Росії. Польські політики в Лондоні певно рахували в тому на піддержку Британії, а тимчасом британський премієр немовби каже полякам: „Коли справді так, то це велика шкода, бож прецінь Росія має право ждати приязних сусідів на заході". Виходило би, гейби, чим більше поляки доказували свою непримирність з Росією, тим більше вони підкопували свою справу, бо власне оправдували перед світом російські домагання мати забезпечену західну границю.

До цього пункту британська політика йшла властиво рівнобіжно з російською. Розходяться вони аж тепер, на питанню, кого признати урядом Польщі. Британський уряд не хоче допустити до існування двох польських урядів, з котрих один був би признаний Советським Союзом, а другий західними демократіями. Британія хотілаб довести до згоди між великими потугами в польській справі, і тому Чорчил виступає проти всяких різких виступів, які цю згоду моглиб розбити. Чорчил не каже, хто таких виступів допускається, але тут не підлягає сумнівови, що він має в першій мірі на думці польських політиків у Лондоні.

Виходилоб зо слів Чорчила, що як прийде до порозуміння між ривалізуючими польськими урядами, а посередно між Польщею й Росією, тоді всі Аліянти будуть мати в польській справі одну політику. Формально це так. Одначе, коли подивитися на зміст тої політики, то хіба ніде правди діти, що в тій політиці чогось специфічно британського, або американського, властиво нема, що це все властиво без змін політика — Росії.

Микола Чубатий.

За майбутність української національної культури

I.

Українська національна культура на вигнанні.

Як вдержиться такий новий політичний порядок в Европі з перевагою Росії, на який нині заноситься, то в найближчих десятках літ українська культура, що вірно віддає духовість українського народу, його бажання та стремління, буде прогнана з Европи. На Україні під Советами немає української національної культури щодо свого змісту. Там істнує тільки зовнішна її форма, себто українська мова в сільських та маломістечкових школах, одначе зміст по засадам ленінізму - сталінізму має бути, як кажуть, міжнародний, пролетарський. Це значить, що тільки українськими словами передається українським людям під Советами, поза школою старшим, а дітям у школі річи, що є чужі українській духовости.

В перших десяти літах большевицького володіння, перед 1930 роком, принайменше цю засаду вірно виконували, себто дбали про українську форму, а інтернаціональний пролетарський зміст. Іншими словами, тоді справді сприяли розвоєви української мови, в яку вкладали інтернаціональний зміст. По році 1930, хоч заєдно повторюється ту саму фразу про культуру в Советській Україні, надалі культура в Україні стає й формою щораз менше українська і змістом щораз менше міжнародня, пролетарська, а стає тільки російська.

Прекрасно розвинену українську літературну мову в роках 1923-1929 засмічують нині щораз більше чужими російськими словами. Відомо, що оце тепер приготовляють вже третє видання українського словника для Советської України. А кожне нове видання щораз більше запоганює українську літературну мову, щораз більше наближує її до російської мови. Авторів перших видань українських словників посадили у тюрму та післали на заслання нібито за це, що вони „штучно віддалювали" українську мову від братньої російської. Надалі посадили їх в тюрму за це, що вони творили правдиво українську літературну мову та викидали з неї все, що її віками російської неволі України засмітило. Значиться і з формою української культури під Советами є недобре.

Щодо пролетарського змісту, то українська культура перед 1930 була міжнародною, себто дійсно пролетарською змістом, бо опертою на пролетаріят взагалі, зокрема на простого чоловіка з України, робітника і селянина. По році 1930 стали пролетарську культуру в Україні так викладати, що пролетарська культура щодо змісту тоді буде пролетарською, коли вона буде задивлена не на пролетарят цілого світа, отже й Західної Европи та Америки, але що українську культуру пролетарську змістом треба розуміти так, що це має бути пролетарська культура по взірцям з Москви.

Іншими словами, культура в Україні має взоруватися на московській культурі. В Москві теж пролетарську культуру розуміли від 1930 року дуже різно. Від дійсно пролетарської культури російського робітника та мужика перейшли в часі вже теперішної війни до пропаґанди істинно російської національної культури з подивом для героїв російського народу. Всякі Петри Великі, Суворови та Кутузови тепер мають бути поетами тої „інтернаціональної, пролетарської культури щодо змісту, що її до вірування подають пролетаріям України. Є це вже на сто відсотків російська національна культура, перепачкована на Україну під написом *пролетарської міжнародньої* культури, щоб присипляти ще чуйність малоросів.

Коли отже зберемо все разом, то теперішня українська культура під Советами є скапарена, себто зросійщена щодо форми — мови, а російська національна культура щодо змісту. В результаті дістанемо плянову русифікацію України з переходово затриманим ще, скапареним українським діялектом, якого самі українці скоро відречуться, бо він буде непотрібний супроти добре розвиненої літературної російської мови, як державної мови не тільки в Росії, але й в Україні.

В практичному житті, в урядах, в партії, в юніях, по великих містах і промислових осередках України, панує російська літературна мова, а по селах, для пастухів, колхозів та по малих місточках ще якийсь час коротає свій вік в школі, в сельськім советі, на колхозі, скапарена українська мова, як уже правдиве малоросійське наріччя. Немає виглядів, щоб по цій війні змінилося на краще. Навпаки всі ознаки говорять, що як недавно в Польщі українській дітворі казали одушевлятися Казімєжем Велькім, Болеславем Хробрим, Ядвіґов, и іншими польськими історичними постаттями, зовсім чужими українській дитині та українцям взагалі, так само під Советами кажуть нині українській дітворі та українським людям одушевлятися визначними постаттями російського минулого князями Александром Невським, Димитрієм Донським, московськими воєводами Мініном та Пожарським, ґенералами Суворовим та Кутузовим, а навіть виразним ворогом українського народу — царем Петром Великим. Ті москвичі, що є цілковито чужі українському народови, мають заступити світлі постатті, українців, що трудилися над усамостійненням українського народу. Для замилення очей ще якийсь час там ніби прославляють Хмельницького, Шевченка і Франка та ще декого з українських заслужених людей, але ці постатті представляють там так перемальованими та перекрученими, що моглоб видаватися, що й вони сприяли російському пануванню над Україною.

Тому зовсім слушно висказався проф. Менінґ у своїй недавно виданій книжці про українську літературу, що нині нема вправді в Советах заборони української мови, як це було в царській Росії за міністра Валуєва 1863 року, але є нова Валуєвщина, може й більше небезпечна, бо є заборона правдиво національної української *культури*. Тої культури, що вірно віддає духа українського народу.

Перевиховання західних карпатських українців.

Нині Совети захопили також Західну Україну і там також тепер зачнеться перевиховання українців. Стануть викривляти душу західно-української дитини, стануть переучувати вчителя, як він має ту душу дитини викривляти. Стануть перекабачувати душу українського селянина на колхозі, а робітника в робітничім клюбі, в юнії.

В Советах взагалі є якась манія всіх вчити та переучувати, зокрема старанно переучують всіх тих, що мали то нещастя дати себе в руки взяти, як сказав колись Шевченко.

Немає мабуть сумніву, що поза Советами таки лишиться яких до два міліони українців під Польщею та в Чехословаччині. Останні донесення говорять про якусь умову про виміну населення поміж Микитою Хрущевом, московським ґубернатором України, та ґубернатором червоної майбутної Польщі, Осубкою-Моравським. Українці зпід цеї будучої Польщі малиб бути переселені під Совети, а поляки зпід Советів малиб бути переселені до цеї підсоветської Польщі. Яке буде це переселення, примусове чи добровільне, з донесення годі знати, але одно є певне, що Совети хотять практично всіх українців мати під своїм режімом, щоби українську справу зробити тільки внутрішньою справою Советів, щоб вона не виходила уже поза межі Советів, та щоб ніхто посторонній до неї не вторкався. Та проте ще таки і під Польщею і під Чехословаччиною лишиться поважне число української людности, але про неї вже подбають правительства тих протекторатів Советів.

Відношення цеї червоної Польщі та „приязної" Чехословаччини має опиратися на окремих умовах. Взором є умова Бенеша зі Советами, в якій є така оригінальна точка, що навіть в справах внутрішньої політики Чехословаччина буде радитися Советів. Нема хіба сумніву, до кого ця постанова відноситься. Відноситься вона у першій мірі до карпатських українців. Навіть на малій *Карпатській* Україні всеж таки міг би розвиватися якийсь слабий огник української національної культури. Та така можливість уже більше не істнує. Нова умова поміж Бенешом та Советами дає право Советам вмішуватися в

ОЛ. ЛУГОВИЙ.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю"

57)

В Криму починалася вже весна. Все зеленіло, розпускалися сади, з гір спливали струмочки, суєтилося дрібне птаство, запопадливо лагодячи вигідні гнізда для своїх будучих діток. У хвилях козацького моря купалося гаряче полуденне сонце, запускало проміні глибоко, до дна, мов би завзялося приникнути в його тайники, відкрити все, що від віків лежало там у непорушній глибині. Відкриті кости сивовусих чубатих запорожців, погинулих в часі морських походів проти Золотої Порти, кости дружинників Аскольда й Олега, — грозу і пострах давної Византії... І передати їм вістку про негідні діла їх нащадків, запропастивших долю і волю рідної землі. Та не могло прорізати глибокого моря, відбивалося об зеркальну поверхню, обдавало сяєвом темні хвилі. При подуві вітерку лилося золотою лявиною, без кінця й міри заливаючи рівну поверхню, аж відбивалося далеко, за кількадесять верств об маленькі рухливі точки — сторожеві російські кораблі перед страшними „Ґебеном" і „Меджидом."[41]) А на північному обрію протягся осліплююче білий, ще укритий снігом ланцюг Яйла. Над ним піднимаються чуть помітні в далечині вершини Ай-Петрі і Чатирдагу.[42]) Попід гірським ланцюгом на самому березі змією покрутилася хвиляста дорога від Севастополя до Теодозії.

Кожна місцевість полудневого побережжа пригадувала Паволоцькому не так давню війну 1854-55 років. Побував у Балаклаві, Бахчисараю, Ялті, Севастополі, на Мекензієвих горах, в Святоюрському монастирі — чи не найзатишнішому кутику в світі, далеко від дороги, серед чарівної природи над самим морем. Скрізь оглядав воєнні цвинтарища союзних і російських військ. Флеґматичний британець, веселий француз, гарячий сардинець чи турок спочили в одній могилі, рядом з уроженцями якої пензенської чи чернигівської ґубернії. Всіх їх смерть помирила, положила в чужу, незнану землю в сусідство німецько-татарських дорфів і аулів...

Воєнні події й небезпека обстрілу побережжа турецькою фльотою на тамошнє купецтво не впливали. На пляжах аж кишіло, наче від сарани, від грубезних добродійок та добродіїв-постачів. Уповали на могутню чорноморську фльоту, на хист і здібности її адміралів — князя Трубецького, Колчака, Остроградського - Апостола. Вже не раз заганялися вони під самий ніс турецької ескадри і кожний раз виходили сухо з біди.

Жінки кооперували з виздоровлюючими старшинами, обдаровували ніжно-утомленими поглядами кожного проходячого військовика. Корнетики й підпоручники, ба й поважніші ранґи липли до жіноцтва мов жуки до кізяка. Не оминув жіночої напасти й Паволоцький, але не відповідав на залицяння. Ті пускалися на хитрощі, щоб з ним познайомитися, ґубили, будьто нехотячи, що будь, зазирали багато обіцюючим зором, сміливіші запитували його, чого він уникає їхнього товариства. Паволоцький критичним оком оглядав запитуючу і звичайно відповідав на запит запитом:

— Чому вам так ходить про знайомство якраз зо мною? Таж тут багато військових, охочих знайомства.

— Ви цікавий мужчина — солоденько говорила вона. — Не знаєте чому? Як то писав Пушкін: чим менше женщину ми любимо, тим більш подобаємось їй...

— Не по адресі попали, пані... Я жонатий...

— О, ви старих понять ще людина!

— А ви занадто модерних, лялькових, — обривав Паволоцький. І чув за собою: — Медвідь!... Нечема!... Та по кількох таких розмовах з слабшим полом — дали йому спокій.

Зближалися Великодні свята. Паволоцький хотів виписатися зо шпиталю, аби провести свята у дома, з родиною, хоч і не почував себе повносилим. До бажання вийти зо шпиталю прилучилося ще й непокоєння здоровлям сина. В останних листах дружина писала, що Олег знову небезпечно заслаб. Боялася за життя хлопчини і просила найскорійше приїхати. Сподіючись бодай двохтижневої відпустки — Паволоцький зголосився на комісію.

Військові медичні комісії, та й поодинокі лікарі, служать ботьківщині не за совість, а за страх і понижче 39 ступнів по Реоміру слабости не визнають. Коли хворий не може на ногах держатися зо слабости — ще й тоді підозрівають його в симуляції, обертають у всі сторони, шпигають шпильками, насміхаються; всякими способами стараються збудити у хворого обурення і узнати його здоровим. Коли хворий до того всього байдужий, довго крутять і вертять його, поки визнають якусь діяґнозу. Це з рядовим вояцтвом. Не дуже різнилося обходження і з старшинами. Тут уважалося його походження, ранґа, клясовий стан заможности... Синкам високих урядників, капіталістів, легенько вдавалося уникнути служби на фронті, хіба що він не схотів самий... Траплялися й такі, та більше ще комісію добре мастило, щоб фронтових тарапатів не переживати. Запільні комісії фронтове вояцтво звало не інакше, як коновалами і не мало ніякого довіря до їх знання.

(Дальше буде).

[41]) Турецькі кораблі — подаровані Німеччиною. Меджид захопила російська фльота.

[42]) Яйла — пасмо гір. Ай-Петрі. Чатирда — найвищі гори в Криму.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ЗАКУПНА І ПОШИРЮВАННЯ КНИЖОК І ВИДАВНИЦТВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ПРО УКРАЇНУ ТА УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД

Економічна демобілізація

Що з кінцем кожної війни приходить величезна переміна в господарських справах, це загально відоме кожному. Так як з початком війни приходить військова мобілізація і мобілізація господарських засобів для неї, так з кінцем війни приходить демобілізація. У теперішньому випадку можна навіть сказати, що приходить економічна мобілізація для переведення демобілізації війська і цивільних робітників, що працюють у военних підприємствах. Цей економічний рух такий велитенський, що пересічня людина не може його умом своїм обняти. Але з цього не виходить, що про нього треба мовчати. Навпаки, треба приготовити населення на скільки лише можна, щоб виминути можливого заколоту. З цих причин наша ґазета здавна пильно зареестровує хоч важніші економічні переміни в цьому переконанню, що читачі „Свободи", коли будуть освідомлені про положення, будуть могти використати свое знання, щоб помогти іншим громадянам лекше приноровитися до відносин. На сьогодні обмежимося до подання деяких перемін, як зразків у теперішньому переході з военного на мировий стан.

Поворот алюмінових виробів.

Наче першою ластівкою повертаючого цивільного промислу є поява алюмінових предметів на ринку. При кінці місяця побачимо вже у продажу алюмінові баняки, ринки, подвійні кітлики й інші вироби з алюмінум для домашнього вжитку. Але зачувати, що фабриканти зажадали пів міліона фунтів алюміну на виріб бочілок до пива, а сотки тисяч фунтів на виріб малесеньких ручок для втримання ружу до лиця („липстик"). Очевидно, що кожен з нас знае теж, як виглядають автомобілеві частини з алюміну або навіть і ґальванізовані металеві смітярки, до виробу котрих потрібно теж алюміну. А вже про лійки, лямпи, лапки на миші, та інші дрібні вироби, то треба сказати, що не можна собі представити, як такі предмети виглядатимуть вже незабаром, коли не будуть вироблені з алюміну. Позате ми вже бачили алюмінові крісла й інші меблі, діточі візки, біциклі, фотографічні апарати, підставки, горнятка, музичні інструменти, бюрові прилади, горнятка до варення кави („кофі патс енд дриперз"), фляшки системи „термос" для втримання гарячих плинів і безліч інших речей. Все те мае вернутися тепер і ще нові предмети, вироблені з алюміну.

Новий виріб автомобілів.

Дітройт заворушився на вістку демобілізації, бо там фабрики авт продукують тепер літаки. Підприемці обраховують, що їм треба буде від трьох до вісім місяців часу, щоб приспособитися до виробу особових авт. Кожна фабрика мае перед собою свої проблеми, тому не можна кожній приписати однаковий спосіб демобілізації. Крім цього переміна в автомобілевій індустрії мусить таки відбуватися під контролею уряду, бо покінчення війни в Европі ще не значить покінчення загальної війни. Отже літаки треба буде дальше виробляти. Та хоч би були і найсприятливіші відносини, то — за словами віцепрезидента підприемства Дженерал Моторз, Тамеса П. Арчера — перший автомобіль повоенного виробу можна буде випустити щойно в квітню 1945 р. Бо що іншого розпочати виріб авта, а що іншого автомобіль викінчити і пустити на ринок. Для виробу авта треба і сталі, і алюміну і шкла і ґуми, а про все те мусять подбати в такий спосіб, що треба наперед дістати від уряду дозвіл вживати згадані й інші матеріяли в такій кількости, як цього вимагае плян виробу не одного авта, а тисячів відразу!

Та чи не найважнішою справою при виробі авт не е самий виріб, а приспособлення машин до виробу, тобто, просто кажучи, знаряддя до виробу авт. Авто це не цьвях, ані ринка, ані не підкова для коня. Кожна частина мусить бути окремо вироблена на іншій машині, а щойно потім те все разом складається і щойно тоді така складана машина називається автом! Про нові моделі авт якось мало пишуть, а з цього можна прийти до висновку, що автомобілевий промисл принесе якісь великі переміни в якости автомобілевих возів.

Поспішні товарові потяги на залізницях.

Коли новітній перевозовий рух опираеться на великих вантажних автах (троках), на велитенських літаках, то залізничі підприемства поставлені перед важним питанням: Що їм тепер робити. Нема іншої ради, як приноровитися до відносин і ввести поспішні товарові потяги. Ці потяги будуть гнати з такою скорістю, як особові потяги і будуть мати навіть точний розклад часу. Коли получаться в цій справі залізничі підприемства на дорозі із Лос Анджелес, Сан Франсиско через лінію Содерн Пасифик до Шікаґа, а дальше через Ню Йорк Сентрал до Ню Йорку, або через Пенсилванійську лінію до Бофала і дальше на схід, то ці відмолоджені перевозові шляхи ще будуть поважною конкуренцією для літаків та автобосів чи автотроків. Щоби такі пляни могли бути успішними, треба було придумати льокомотиву - великана. Таку льокомотиву вже ввела Пенсилванійська залізниця. Льокомотива довга на 124 стіп, висока на 15 з половиною, а може тягнути 125 залізничих возів зо швидкістю 70 миль на годину.

Великою перешкодою в перевозі краму є переладовування його із маґазинів на вози і відладовування, бо це забирае багато часу і праці. Тому для зарадження цій недостачі придумано вже спеціяльні вози, які можна буде лише перенести з троків на залізниці рейки і причепити до потягів.

Усе те вказуе, що наближаеться якась революція в поспіху, а її розмірів ще не можна збагнути, бо не все доходить до прилюдного відома.

справи Карпатської України та подбати, щоб там ніяка українська національна культура не могла розвинутися.

Бенеш навіть недавно заповів, що нова влада в Чехословаччині на Карпатській Україні не буде спиняти розвою обох там досі істнуючих напрямків, себто русофільського та українського. Це фраза, поза якою делікатно висказано, що чеський уряд дальше буде підтримувати національний хаос, так конечно потрібний, щоб карпатські українці не прийшли до повної національної свідомости. Колиб одначе така небезпека істнувала, то постанова умови чесько-советської дае Росії право вмішатися, себто „радити у справах внутрішної чеської політики".

Таке саме буде і в протектораті польськім. І там буде новий уряд радитися Советів, як поступати з тими українцями, що там ще лишаться. І там потрафлять так наставити внутрішну політику, щоб ніяка українська національна культура не могла прозябати і на цій частині української землі, що лишиться при Польщі.

Слід тямити ще про одну справу, що так добре в Чехії, як і в новій Польщі, будуть аґенції російської секретної поліції, які не позволять, щоб один чи другий український діяч міг розвинути якунебудь культурну працю, корисну для українського народу.

(Кінець буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОМОЖІМ УКРАЇНЦЯМ В КОНЦЕНТРАЦІЙНИХ ТА ІНШИХ ТАБОРАХ, ЩО РОЗКИНЕНІ ПО СВІТІ.

Можемо пево ствердити, що такі недержавні народи як українці доставляють багато рекрута для концентраційних таборів. Звісно, що ніхто не возьме в оборону невинні українські жертви теперішної війни. Українців посуджують в ґерманофільстві, москвофільстві, польонофільстві, відповідно до цього, яка влада й для якої своеї потреби це робить; щоб лекше йскоріше позбутись українського свідомого елементу. Кілько е таких таборів, заповнених ось такими невинними українськими жертвами, е в Німеччині, Франції, Еспанії, Польщі, Угорщині, Румунії — ніхто не знае. А кілько їх в Советському Союзі, то про це мабуть не знае навіть і самий „президент Радянської України". Долею тих людей ніхто не інтересуеться. За інтернованих поляків заговорить час від часу навіть Ватикан, за жидів сильні й впливові жидівські орґанізації, преса й уряди, а за інші народи говорять їхні уряди, хочби тільки й еміґраційні, але говорять. Тільки за українців мало коли хто згадае! Що в таборі, що е в нюйорському стейті, е теж українці, про це згадувала американська преса. Писала, що з південної Італії забрала Америка кількасот біженців з Европи різної віри і національности і примістила їх біля Ню Йорку. Між ними були й православні. Чи відвідав їх хто? Чи приніс їм хто з наших священиків (католицьких чи православних) духовну втіху? Нічого про те не знаемо. Зате знаемо, що духовні інших народів та рабіни навідувалися до своїх в згаданому таборі.

А тепер наведу ще кілька інших місцевостей, де певно е наші люди. Маю від них листи, які я наведу без змін. Один такий табор знаходиться в місті Кубва, в Північній Родезії, в Африці. Північна Родезія це анґлійський протекторат, положений на південний схід від бельґійського Конґа. Край непривітний, де пануе малярія де повно тигрів та іншого дикого звіра, вічно голодних і шукаючих нових жертв. Туди запроторила українських людей властиво сама Радянська Україна, бо вивезли тих нещасливців на далекий Сибір, а звідтам „дорогою ласки" всесильного Сталіна звільнено їх як бувших польських горожан і позволено виїхати до Персії. Польський уряд виклопотав в Анґлії приміщення їх в Північній Родезії. Кращого місця якось не знайшли... Ось так дісталися ті люди з гарної Лемківщини — в царство малярії і тигрів! Люди ці живуть на ласці польського уряду, бо „за його головою" звільнено їх з „советсько - сибірського раю". Переживаючи під доглядом польської демократії, в таборі в Африці, люди ці заставлені вже писати тільки по польськи. Бо чим іншим можна собі пояснити, що пишуть тільки по польськи!

Ще інші жертви сталінівського терору на західній Україні, ще з часів німецько-російської дружби 1939 року, опинилися в Мексику, в провінції Ґванаето. Мексиканський уряд призначив для них опущену гаціенду, около 260 акрів, 250 миль напівніч від Мексико Сити. Більшість таборовців це поляки. Перебувае там навіть ґрафиня Тишкевич, що була своячкою відомого українського політичного діяча і українського амбасадора до Риму, ґраф. Тишкевич, очевидно уже спольщена. Щож пишуть ті українські скитальці?

Пише Степан Кос, родом з Динова біля Перемишля, таке:

Дорогий Приятелю! Твій лист з дня 19. квітня я одержав і дуже ним втішився. Думав, що вже весь світ забув за мене, що вже нікого не маю на світі, так, що життя мені вже остогидло, бо прошу зрозуміти, це вже 5-тий рік моеї скитальщини. Під впливом цеї біди чоловік зломаний духово і фізично! Підчас мойого побуту в Росії, Персії й в Індії немав я від Тебе певної адреси, але написав так насліпо, в надії, що може хто з приятелів або знакомих заінтересуеться мною. Писав я кілька листів через Червоний Хрест до Динова і Перемишля в пошукуванню за своїми сімома дітьми,. а відповіди не дістав жадної. Одинока 16-літня дочка е з нами і ходить тут до 6-тої кляси. Щодо нашого тут життя в таборі, то думаю, що Ви собі не можете представити, яке воно; тяжко його описати. Є тут 75% поляків, решта греко-католики, православні і мойсеевого віроісповідання. Дуже багато я знаю і бачив, але написати про те не можна, може колись...!

Цей лист як і цей другий, писаний до гром. Филипа Васильовського.

Другий лист з датою 25. травня, писаний отцем Лаврентіем, звучить так:

Я Іван Строкон, законницьке імя Лаврентій, походжу зі Львова, будучи членом новозакладаючогося чину для справ ширення святої юнії на сході. Греко-католик, літ 48, син Івана і Єлисавети, родом з Любачева, редактор часопису св. Йосафата і інших книжок і брошур уніятських, основник чину братів Йосафатів у Львові на Знесінню, що містився в домі греко-католицької парохії на Знесінню, замешкалий на вул. Старознесянській, ч. 30, по тяжкій каторзі на Бриґідках у Львові, Старобельску і на північнім бігуні за рікою Печарою в Козьва таборі, мучений за віру, хорував на джуму (чума?) і тиф, висвободжений Анґлією і польським урядом, конаю тут тепер в малярії, з якої ледви вийшов. Прошу Отця Єпископа Бучка, що перебувае тепер в Америці, про місіонарський пашпорт.

Ось так написаний, про поміч взиваючий лист, написав цей український слуга Божий...

Тому, що Український Допомоговий Комітет заложився в Америці, щоби помагати жертвам війни, хай американські українці знають що якщо не можна наразі помочи вашим братам під владою Сталіна, то памятаймо, що сталінівських военних жертв повно по всьому світу. І де рука Сталіна ще не сягае, там можна їм помогти.

Степан Куропась,
Шікаґо, Ілл.

ДВА ФРОНТИ

Голова Комісії Военної Людської Сили, Пол МекНат, сказав, що у війні е два фронти. Хто працюе на военній фабриці, то він такийсамий вояк як той, що на полі бою. І то безогляду, чи він працюе у „фандрі", будує кораблі, або рубае ліс, Все це е дуже важна і потрібна робота, якої треба триматися поки війна не скінчитьсячиться.

Голова згаданої комісії сказав, що здібність американського робітництва виконувати военну працю точно і начас — дае американській армії силу наступати на ворога і нищити його. Не забувайте, сказав МекНат, що коли наша армія наступае, то цього не роблять окремі полки, а всі частини армії разом, наступають скоординовано. Тесаме робиться на морі і в повітрю. Однак без домашнього фронту всі военні операції булиб неможливі, бо ми власне виробляемо такі річи, без яких армія і фльота воювати не можуть. Значить, що ми також е частиною армії.

Пол МекНат звертае увагу, що в декотрих індустріяльних районах, фабриканти жаліються, що їм нестае робітника. І то в дуже важних фабриках, таких, що виробляють тяжкі канони, бомби, тенки, опони, амуніцію, радар й інші, потрібні до успішного ведення війни річи. Це злий знак і коли ви, читачу, ще не працюете у военнім промислі, то старайтеся дістати там роботу. Це ваш святий, патріотичний обовязок. Ставайте до оборони своеї батьківщини. Наші хлопці на фронтах потребують зброї й амуніції. Коли таку виробляете, то тримайтеся роботи до кінця війни, а коли ні, то шукайте праці у военній індустрії ще нині. — О.В.І.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляємо, що місячні збори Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 338, відбудуться в неділю, 8. жовтня, в годині 2. пополудні, в українській галі на 2-гій вулиці, 213 Скунмекер Еве. Просимо членів прийти і заплатити свої місячні вкладки, а довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглости. — За уряд: І. Фаль, предс.; П. Янковський, кас.; М. Куць, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 301, відбудуться в неділю, 8. жовтня, в годині 1. пополудні, в парохіяльній галі, 1944 В. Ірі вул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо рішити, в який спосіб започаткувати допомоговий фонд Україні. — За уряд: А. Доманчук, предс.; М. Чорний, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Тов. ім. Ів. Франка, від. 241, повідомляє всіх членів, що три-квартальні збори відбудуться 7. жовтня, в годині 2. вечір, в галі 74 Герес Ев. — С. Бардачевський, секр.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

Many Features Are Scheduled For Pageant

A demonstration in the ancient traditional art of Ukrainian Easter Egg designing will be featured as part of the Ukrainian exhibit at the United Nations Nationality Groups Pageant and Bazaar at the Fifth Regiment Armory, October 8 to 12, it was announced at last Thursday night's meeting at the Alcazar by Joseph Prymak, chairman for the group.

Mrs. Mary Luchyun will give this demonstration. Easter egg dyeing in the Ukrane is not considered anything less than an art. Intricate and varied designs are applied to the eggs, using a variety of colors—all put on at one time, and then covered with wax. After the desired design is achieved, the egg is held over a flame, and the wax melted off, leaving the permanent design.

These creations are not discarded as ordinary Easter eggs, but are used for various decorative purposes during the entire year. Other features of the Ukrainian exhibit will be a replica of an 18th Century Ukrainian cottage and a collection of the arts and crafts of the country, assembled from New York, Philadelphia, Washington and local sources, under chairmanship of Mrs. Jula Maniosky of this city, and Mrs. Julia Carpin of Washington.

Similar exhibits were reported in process of preparation for the huge Victory Bazaar, the proceeds from which are to be used to present the city with an Honor Scroll containing the names of every Baltimore men and women serving with the armed morces in this war.

(The Guide, Maltimore, Md. September 28, 1944)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОФАЛО, Н. Й.

$200 для Українського Конгресового Комітету.

Ще 20. серпня б. р. відбувся у нас пікнік українців з Бофало й околиці, з виразною ціллю, щоб при забаві прийти в поміч акції Українського Конгресового Комітету. У висліді переслали ми до касіера Українського Конгресового Комітету суму $200 на допомогу вартісній праці цьогож комітету. У цій сумі є чистий прихід з пікніку у висоті $177.72, а до цього ще приходять жертви у висоті $22.28.

Наш гурток пересилає сердечні й щирі побажання як науспішнішої праці Українському Конгресовому Комітетови.

Катерина Бойко, секретарка від. 475 У. Н. С.; **Анна Смерка**, скарбничка.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Приняття статута місцевого Товариства Конгресового Комітету.

Товариство Конгресового Комітету на своїх місячних зборах дня 10. вересня приняло свій статут і перемінило назву на Товариство Несення Помочи Українській Справі. На зібранню розведено живу дискусію над теперішнім положенням рідного краю і всі однодушно прийшли до висновку, що самі балачки й охкання та всякі скарги й нарікання не принесуть жадної користи нашим рідним. Правдива поміч може полягати в ділах, тобто поміч матеріяльна й моральна. Інші способи, як плачі й теоретичні поради є без вартости.

Наші члени щераз потвердили свою постанову про потребу постійних вкладок по $1 на місяць на потреби Українського Конгресового Комітету і про приєднування нових членів до нашого товариства для згаданої цілі.

До попередних вкладок і посилок вислано із зборів ще дальших $50 до Українського Конгресового Комітету. Наше товариство вступило теж у члени Українсько-Американського Допомогового Комітету. Оцим висловлюється прохання до наших громадян вступати в члени нашого товариства і тим сповнити почесний народній обовязок.

Йосиф Крупка.

НЕ ЛИШАЙТЕ ПРАЦІ У ВОЄННІЙ ІНДУСТРІЇ.

Новий комісар Іміґрації і Натуралізації, Юґо Карусі, остерігає громадян чужинецького походження, щоби не лишали праці у воєнній індустрії, поки війна не скінчиться.

Карусі сказав:

„Американці чужинецького роду заслугують на похвалу, бо працюючи на домашньому фронті в фабриках воєнної зброї, вони причинилися до того, що наші збройні сили здобувають над ворогом перемогу. Чужинецького походження громадяни показалися знаменитими робітниками у воєнній індустрії. Вони розуміють, що таке війна. Вона має для них інше значіння ніж, скажім, для тут роджених людей. Багато з них прибули до Америки з тих країн, де тепер відбуваються бої, і вони нераз думають про те, що саме сталося з тими гарними, чистенькими хатами, городами і полем, яке вони оставили в родиннім краю. Що сталося з їх рідними братами і сестрами, з старенькими родичами, які найшлися під залізною пятою крівавого наїздника.

„Робітники чужинецького походження в Америці розуміють, що війна ще не скінчена. Вони знають, що так довго, як один німецький вояк находиться на завойованій ним землі, збройні сили Аліянтів мусять вести війну. Я звертаюся до них й остерігаю, що колиб найшлися такі, що хотіли б працю у воєнній індустрії покинути, то це булоб не добре. Всі ми мусимо вистояти на своїм місці до кінця. Гадаю, що кожний робітник чужинецького походження буде далі працювати у воєнній індустрії, буде працювати доти, поки не підпишуть перемиря. Памятайте, шановні громадяни, що американська армія потребує зброї, що ворог ще не переможений. Наші вояки бють ворога на кожнім кроці і їм треба все більше і більше амуніції. Старайтеся, щоби вони таку діставали".

Коли бажаєте, щоб Обединені Держави здобули перемогу, то тримайтеся роботи. Не покидайте праці у воєнній індустрії. (О. В. І.)

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

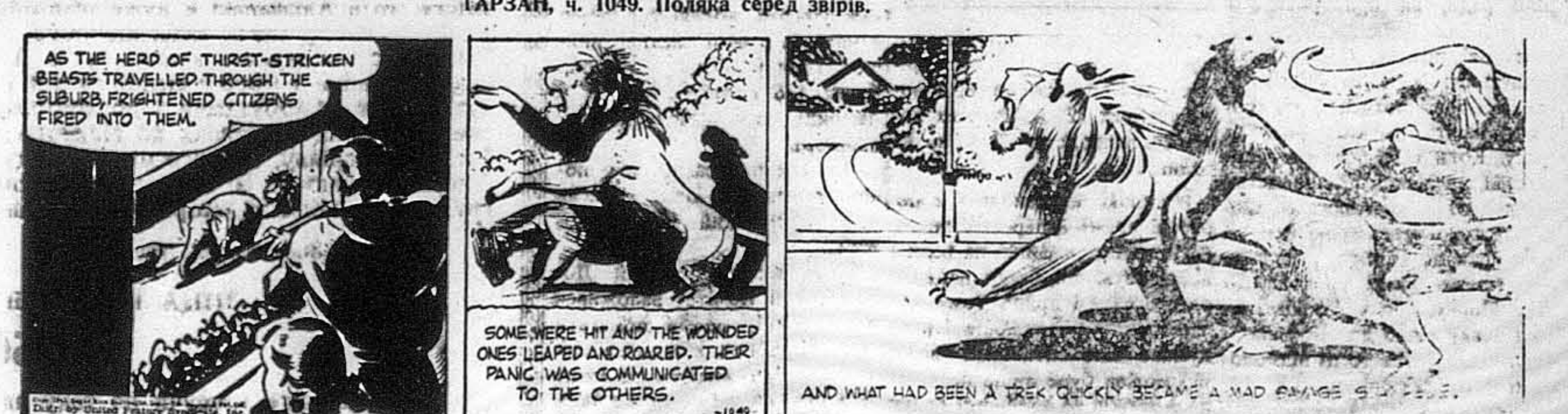
Дня 22. вересня 1944 року помер у 56. році життя

ІВАН МАЗЕПА,

член Бр. св. О. Николая, від. 369 У. Н. Союзу в Палмертон, Па.

Покійний походив зо села Монастир, пов. Радехів, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Настю, 3 синів, 2 невістки, 2 внуки, 1 дочку і сестру в Ню Джерзі. До Братства і відділу 369 вступив у 1917 році і був добрим членом. Похорон відбувся 25. вересня в приявности членів, родини і громадян на цвинтар св. Володимира. Вел. — В. Й. П.! Секр.

ТАРЗАН, ч. 1049. Поляка серед звірів.

Як стадо спрагнених звірів увійшло на передмістя, люди стали до них стріляти.

Деякі впали ранені, інші скочили й заревли. Їх пострах уділився іншим.

Повільний хід перемінився в дику погоню.